

HISTORIE, UMĚNÍ, LITERATURA

HISTORY, ART, LITERATURE

Z historie firmy „Křemencové lomy v Berouně Hýbl & Bouček“

From the history of the “Křemencové lomy v Berouně Hýbl & Bouček” Company

Dana Hradilová¹

0. Abstract

The “Křemencové lomy v Berouně Hýbl & Bouček” Company was a medium-sized quarrying company focused on the production of paving blocks and crushed stone from Ordovician sedimentary quartzite. The company operated several quarries located in the northeastern surroundings of the town of Beroun. The paper describes the history of the company from its formation in 1897 to its end in 1925.

1. Úvod

Již po dlouhá staletí využívají berounští obyvatelé přírodního bohatství okolní krajiny. V blízkosti města se nacházejí pevné pískovce a křemence ordoviku, které jako lomový kámen našly uplatnění při dláždění a štětování cest nebo při hrubších stavbách, což nejlépe dokazují městské hradby z doby vlády Václava II. K velké spotřebě lomového kamene docházelo při zvelebování města, kdy berounská obec investovala do dláždění náměstí a přilehlých ulic a údržby místních silnic. Naopak početná ložiska několika typů vápenců sloužila k výrobě vápna, později cementu, zhotovovaly se z nich také náhrobky, kašny, sochy atd. Další oblíbenou kamenickou surovinou ve městě byly diabasy a tufy používané pro stavbu podezdívek staveb i náročnější sochařské práce. Těžba nerostných surovin, zejména vápenců, stála u zrodu industrializace města Berouna v 19. století (TOŠNEROVÁ 2008).

V tomto příspěvku je shrnuta historie firmy „Křemencové lomy v Berouně Hýbl & Bouček“, která patřila na přelomu 19. a 20. století k významným dodavatelům kameniva a kamenických výrobků v Berouně.

2. Založení firmy „Křemencové lomy v Berouně Hýbl & Bouček“

Veřejná obchodní společnost „Křemencové lomy v Berouně Hýbl & Bouček“, německy „Quarzitsteinbrüche in Beraun Hýbl & Bouček“ vznikla zápisem v rejstříku firem Krajského obchodního soudu v Praze dne 1. září 1897. Jejími společníky byli bývalý lomařský mistr České montánní společnosti Josef Hýbl (*27. srpna 1859 Třebusice, okr. Slaný; †16. března 1922 Beroun) a bankovní úředník berounského Úvěrního ústavu Karel Bouček (*11. ledna 1857 Hořovice), oba bytem v Berouně. Sídlem společnosti se stal Beroun a k hlavní náplni činnosti patřilo lámání kamene a obchod s kamenem (SINE NOMINE 1, 5, 6, 7).

Pro svůj záměr si společnost propachtovala od obce královského města Beroun křemencové lomy nacházející se na jižním svahu vrchu Plešivce nad železniční tratí Beroun–Rakovník (VACHTL 1949, s. 40–41). O pronájem těchto lomů požádal v lednu roku 1896 berounskou městskou radu Josef Hýbl. S lokalitou měl svoje zkušenosti z doby služby u České montánní společnosti, kde měl na starosti lámání kamene pro královské železářny (okr. Beroun). V podané žádosti neváhal popsat zjištěné nedostatky, slíbit rentabilní provoz lomu i kvalitní zpracování kamene. Pachtovní

smlouvu uzavřel s představiteli města 12. června 1896. Její přípravě přihlížel i budoucí Hýblův společník Karel Bouček, který v letech 1895–1899 působil jako berounský radní (TOŠNEROVÁ 2000). Dohoda stanovila dobu trvání pachtu na 12 let (od 1. července 1896 do 30. června 1908), roční částka za pronájem činila 75 zl. Kámen mohl být lámán v jakémkoliv množství na libovolných místech propachtovaného pozemku. Dno lomu mělo končit ve výšce 4 až 5 m nad kolejemi železniční dráhy. Pronajímatel ručil za všechny škody způsobené při práci v lomu. Berounská obec přistoupila na Hýblův požadavek přednosti při uzavírání nového pachtu. Sama si prosadila, že ani jedna ze stran nemohla smlouvu vypovědět. Smluvně si také zajistila dodávky kamene za výrobní cenu s přírůzkou 25 %, za šterk pro okresní silnice měla platit 7 kr. za m³. Správa výnosů propachtovaného lomu spadala v rámci městské samosprávy pod úřad lesmistra (lesní revír „Veselá“; SINE NOMINE 8).

Josef Hýbl vložil pachtovní smlouvu jako vstupní kapitál do nově vzniklé obchodní společnosti. Její finanční zajištění čítalo odhadem 100 000 zl., které pokryly společníci především prostřednictvím hypotečních úvěrů a eskontních směnek. Největší sumu (údajně 40 000 zl.) získali od Městské spořitelny Pardubice, která v této době ve velkém investovala ve Středočeském kraji, v Praze a ve Vídni. Touto cestou řešila nedostatek příležitostí ke zhodnocení svých vkladů na Pardubicku (MĚSTSKÁ SPOŘITELNA V PARDUBICÍCH 1936, s. 34–36).

Nově založená společnost „Křemencové lomy v Berouně Hýbl & Bouček“ dodávala zájemcům z Berouna a okolí lomový kámen stavební a štětový. Méně kvalitní kámen zpracovávala drtícími stroji na silniční a železniční šterk a drti různých frakcí. V nabídce měla také dlažební kostky (rozměry 15 × 20 × 15 a 10 × 15 × 10 cm), dlažební mozaiky (5 cm) a mlecí kameny pro různé průmyslové účely. Výrobky firmy dláždily berounské ulice, zpevňovaly břehy Berounky i okresní a státní silnice berounského okresu (GARKISCH et al. 2006, s. 103). Pro zjednodušení dopravy materiálu nechala firma na vlastní náklady zřídit při železniční trati Beroun–Rakovník na traťovém kilometru 3,8–4 km 188 metrů dlouhou vlečnou kolej s dlážděnou nakládací rampou. K roku 1911 pracovali v lomu pod dohledem správce 2 dozorcí a 35 dělníků, kteří obstarávali lámání kamene a jeho zpracování. Další skupinu tvořili zaměstnanci zajišťující provoz na vlečné koleji – 3 vozmistři, strojvůdce, 12 posunovačů, písař objednávek vozů, posunovací skladník, sluha přednosty pokladny, traťmistr III. sekce, lepiči vagónů a vážný ve skladišti. Před zavedením 8 hodinové pracovní doby v roce 1918 pracovali v lomech 11 hodin denně (SINE NOMINE 8).

¹ Muzeum Českého krasu, Husovo náměstí 88, Beroun 266 01; historik2@muzeum-beroun.cz

Český kras (Beroun), XXXVIII (2012), 19–23, 3 obr.

© Muzeum Českého krasu, Beroun

ISSN 1211-1643

ISBN 978-80-87708-01-9

Majitelé firmy se zajímali také o nedaleké vápencové lomy v Loděnici. Na jaře roku 1898 se chtěli zúčastnit veřejné dražby obecního lomu na Branžovech (VACHTL 1949, s. 70). Odmítnutí účasti obecním představenstvem řešili dokonce stížností u berounského okresního soudu. Neuspěli ani ve snaze koupit některé obecní pozemky. Ze soukromých rukou nakonec firma dokázala v Loděnici získat slušný pozemkový majetek, jehož součástí byly i lomy. Archivní materiál ale již k nim nic bližšího neuvádí (SINE NOMINE 13).

S mnohem větší vstřícností ohledně svých plánů se podnikatelé setkávali ze strany berounských představitelů města. Na počátku roku 1898 podali úspěšnou žádost o prodloužení pachtu plešiveckého lomu o dalších 12 let, tedy do 30. června 1920. Po poradě s lesním odborem ale obec upravila stávající podmínky smlouvy, v níž si pro svoje potřeby vymínila jednou ročně odebírat 50 m³ dlažebních kostek, 100 m³ silniční betonové suti a 100 m³ vybraného kamene, a to za cenu pevnou po celou dobu trvání pachtu (SINE NOMINE 10).

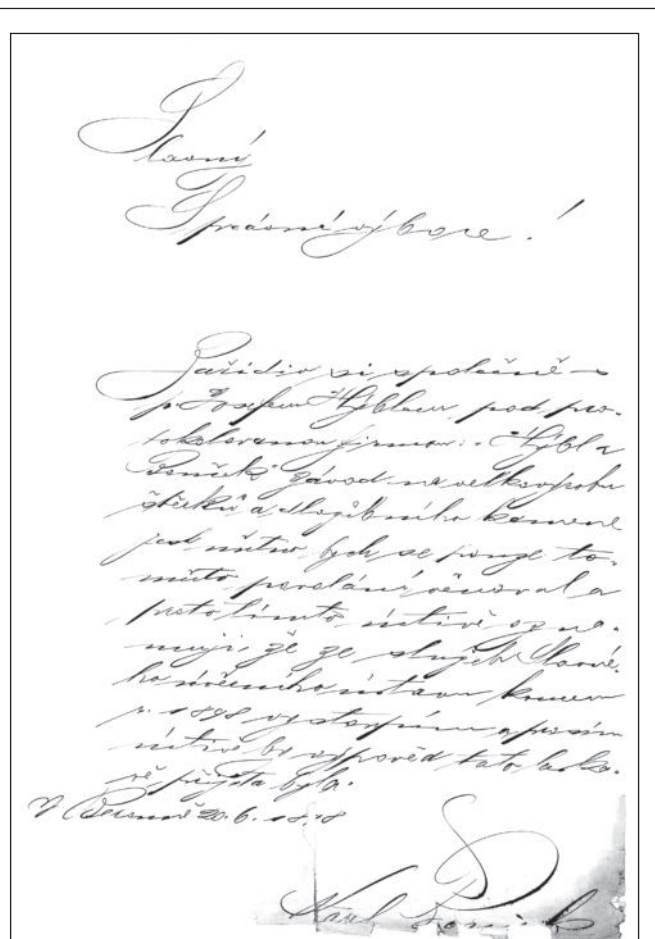
O pár měsíců později požádali berounskou obec o propachtování části lesa v lokalitě Na Veselé při okresní silnici směrem do Železné, poblíž myslivny (VACHTL 1949, s. 42). Chtěli v těchto místech otevřít lom, obecní výbor s jejich záměrem souhlasil. Při rozhodování zohlednil fakt, že městské lesy jim prakticky nic nevynášejí. Nový pacht nabízel pronajímatelům stejné podmínky jako v případě plešiveckého lomu (SINE NOMINE 11). Ke konci roku 1898 podal Karel Bouček výpověď z pracovního poměru u úvěrního ústavu, kterou zdůvodnil upřednostněním zájmů vlastního podnikání (SINE NOMINE 12). O tři roky později podala firma žádost o rozšíření pachtu veselských lomů o další díl pozemku kvůli potřebě většího prostoru pro výrobu dlažebních kostek. Lesní odbor navrhl nájemní smlouvu s dobou trvání 10 let, v prvních dvou letech činilo roční nájemné 250 K, další tři roky 300 K a zbývajících pět let 500 K (SINE NOMINE 8, 11).

V této době již ale firma směřovala k vážným finančním problémům. I přes veškeré snahy se jí nedařilo splácet peněžním ústavům a obchodním partnerům úvěry a směnky, dlužila na daních berounskému bernímu úřadu, neodváděla povinné odvody úrazové pojišťovně a nemocenské pokladně. K těmto nepřijemnostem se přidaly i neshody mezi společníky vrcholící na počátku roku 1902 odchodem Josefa Hýbla ze společnosti. Dne 22. ledna 1902 podepsal u berounského notáře Josefa Machy rozluční smlouvu s odstupným 30 000 K. Svému společníku Karlu Boučkovi zanechal kromě dluhů nemovitosti v obci Loděnice, pachtovní práva k lomům na Plešivci a Na Veselé, pronájem lomu Na Ptáku (velkostatek Dvůr Na Ptáku) a pronájem pozemků v Loděnici (manželé Moravcovi; SINE NOMINE 8).

Josef Hýbl se vrátil ke své původní technické profesi a než odešel do penze, pracoval jako správce lomu v Nučicích či správce vápenky Škodových závodů ve Zdicích (SINE NOMINE 6).

3. První léta firmy po vyhlášení exekuce

Ještě v roce 1902 začal bývalý společník prostřednictvím Okresního soudu v Berouně vymáhat po Karlu Boučkovi dvě pohledávky v hodnotě 16 000 K a 14 000 K (patrně do těchto částek rozložené odstupné). Ve stejné době se obrátil na soud s žádostí o vydobytí pohledávky (262 K 20h) i Václav Jäger. Soud finanční požadavky obou žadatelů uznal a proti Karlu Boučkovi zahájil exekuční řízení, v rámci kterého nařídil zabavení pachtovních práv k lomům na Plešivci a Na Veselé a jejich předání pod nucenou správu. Prvním nuceným správcem jmenoval soud 28. srpna 1902 Františka Raziňáka ze Srbska. Na základě tohoto opatření nemohl Karel Bouček volně nakládat s pronajatým majetkem. S novou situací se smiřoval

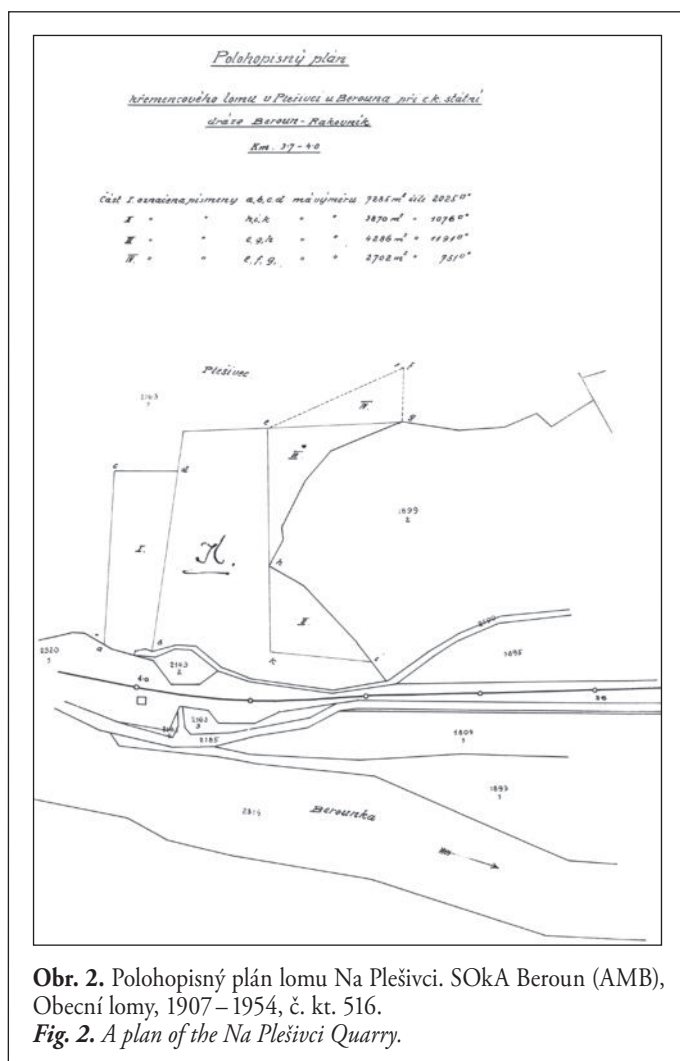

Obr. 1. Výpověď Karla Boučka z pracovního poměru u Úvěrního ústavu v Berouně. SOkA Beroun, Úvěrní ústav Beroun, nezpracováno.

Fig. 1. A notice of Karel Bouček given to Úvěrní ústav in Beroun.

velmi obtížně, což dokazují četné stížnosti na fungování nucené správy směřované Krajskému obchodnímu soudu v Praze, berounské městské radě či berounskému okresnímu soudu, například v záležitosti znamenání firmy, vyzvedávání firemní korespondence na poště či používání firemního razítka (SINE NOMINE 8).

V únoru 1903 zahájil proti firmě exekuční řízení Krajský obchodní soud v Chrudimi, a to ve věci pohledávek Městské spořitelny Pardubice. Uvalil nucenou správu na majetek firmy, a to na nemovitosti v katastru obce Loděnice, pachtovní práva k lomům na Plešivci a Na Veselé a na živnost lámání kamene provozovanou v Loděnici a Berouně. Nuceným správcem byl jmenován pardubický obchodník František Wlach, mimo jiné také člen vedení pardubické spořitelny. V průběhu roku 1903 došlo k prvním dražbám majetku firmy. V jedné z nich získala pardubická spořitelna některá strojní zařízení plešiveckého lomu. V červnu téhož roku se na zasedání ředitelstva pardubické spořitelny objevil Albert Čmucha (Boučkův obchodní partner, majitel firmy František Skála a spol.), který se chtěl domluvit na postupu při dražbě loděnického lomu. Při dražbě dosáhla hodnota loděnických nemovitostí 80 000 K a k vydražitelům patřila například firma František Skála a spol. nebo pražská obchodní záložna, která ale vyšla z transakce naprázdno, protože měla na zakoupených pozemcích zajištěné pohledávky (SINE NOMINE 8, 14). Tuto změnu zaznamenal Chytilův adresář z roku 1912, který uvádí: *Lom kamenný: Obec. Náj. (Kotrba Jos.) – Skála a spol. (hl. z. Praha II.). Lom vápenný: Obchodní záložna v Praze. Prodej pozemkového majetku měl být patrně součástí*

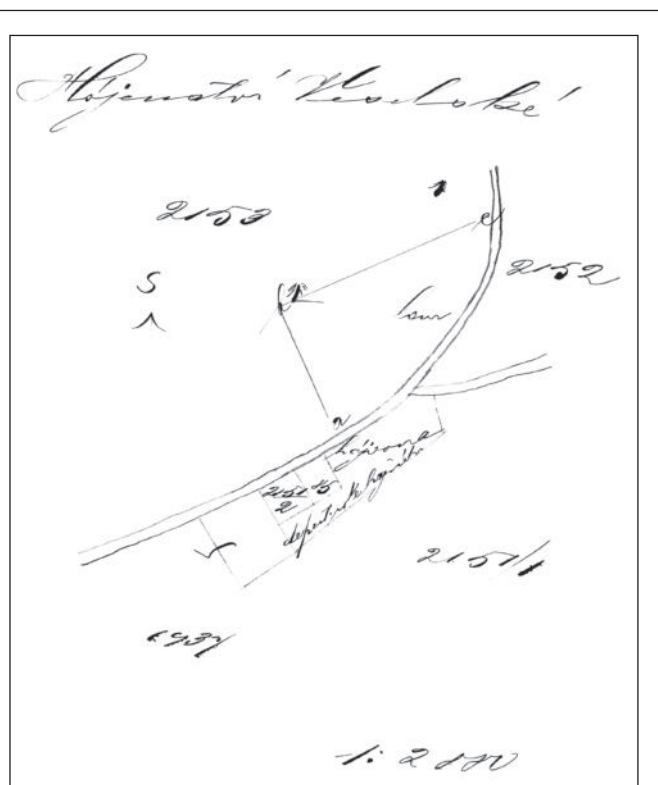
Obr. 2. Polohopisný plán lomu Na Plešivci. SOkA Beroun (AMB), Obecní lomy, 1907–1954, č. kt. 516.

Fig. 2. A plan of the Na Plešivci Quarry.

sanace podniku, na jejímž provedení se Karel Bouček s představitelem pardubické spořitelny dohodl (SINE NOMINE 19, 20).

4. Pod dohledem Městské spořitelny Pardubice („Podpacht pachtovních práv firmy Křemencové lomy v Berouně Bouček & Hýbl“)

Pod dohledem vnučených správců fungovala firma od 13. ledna 1903 do 21. března 1907. Jelikož se tento způsob vedení exekuce jevil věřitelům jako finančně nákladný a obtížný, rozhodli se pro efektivnější způsob řešení, a to prodej pachtovních práv k lomům ve veřejné dražbě (SINE NOMINE 8). Pardubická spořitelna se jí hodlala účastnit pouze v případě více zájemců a podávat chtěla do výše 8000 K. Nakonec byla v dražbě konaná 23. února 1907 nejvíce podávající a podpacht práv k berounským křemencovým lomům získala za 7525 K ročně. Pro potřeby dohledu nad správou vydraženého pachtu (oficiálně „Podpacht pachtovních práv firmy Křemencové lomy v Berouně Hýbl & Bouček“) jmenovalo vedení spořitelny komisi ve složení Karel Jelínek, Alois Turek, Josef M. Polák, Josef Novotný. Správou přímo v Berouně pověřili bývalého vnučeného správce p. Kosíka (SINE NOMINE 14). Každoroční nájemné odváděla spořitelna berounskému okresnímu soudu, který je dělil mezi věřitele podle pořadí. Městská spořitelna získala do nájmu kromě lomů také užívací právo k vodovodu vedenému z Berounky k plešiveckému lomu, k provozování vozby pro odbočnou kolej, k nakládací rampě, skladištím a budovám (strojovna, kotelna) nacházejících se v areálu lomu. Jakožto vnučený vydražitel musela spořitelna platit všechny poplatky spojené s provozováním lámání

Obr. 3. Boučkův náčrt lomu Na Veselí. SOkA Beroun (AMB), Obecní lomy, 1907–1954, č. kt. 516.

Fig. 3. A drawing of the Na Veselí Quarry.

kamene a nájmem vydražených práv a také veškeré daně. Tento způsob podnikání se ale vůbec nezamlouval úředníkům Krajského obchodního soudu v Praze, kteří apelovali na zrušení firmy „Křemencové lomy v Berouně Hýbl & Bouček“. Naopak představitelé pardubické spořitelny nutili založit pro provozování podpachtu obchodní společnost (SINE NOMINE 1, 8).

I v průběhu dohledu se Bouček snažil vyřešit svoje dluhy vůči pardubické spořitelně činící v této době 21 140 K a 5 500 K. Navrhoval vymazat pohledávky pod podmínkou, že spořitelna od nich odečte veškerý zisk z podpachtu a z této částky pak sleví 30 % nebo chtěl uhradit jednorázovou částku 10 000 K a od ní si měla spořitelna odečíst svoje zisky z lomů. Nakonec se domluvil na výměně nesplacených smének (bez úroků a náhrad) za přednostní právo k pronájmu berounských lomů. Již za Boučkovy nepřítomnosti se členové ředitelstva dohodli na ukončení podpachtu k 22. březnu 1911 s roční výpovědní lhůtou. I přes veškeré problémy se pardubické spořitelně berounská investice vydařila, zisky z lomů jí několik let zachraňovaly hospodaření (SINE NOMINE 8, 15, 18).

Dražba firemního i osobního majetku však nevyřešila Boučkův problém s věřiteli. Mezi nimi figurovaly kromě již výše uvedených, například Občanská záložna v Hořovicích (1000 K – 9000 K – 6000 K), Úrazová pojišťovna v Praze (6667 K), Okresní nemocenská pokladna v Berouně (2819 K 48 h; SINE NOMINE 2). V roce 1908 se neúspěšně snažil o mimosoudní vyrovnání s pražskou obchodní záložnou, které nabízel 7000 K z podpachtovního, dále zisk z uhrazených kapitálů za výměnky na nemovitostech v Loděnici a závodní podíly firmy. Proti této záložně dokonce podal žalobu u Zemského soudu v Praze, protože údajně neprávem přijala finance z exekuční masy. V soudní žalobě je mimo jiné uváděn jako uživatel chudinského práva.

K dalším věřitelům společnosti patřila také firma František Skála a spol. v Praze, velkoobchod s uhlím, technickými potře-

bami a vápencem s pohledávkou z obchodního spojení v hodnotě 25 000 K, kterou 20. října 1909 podstoupila postupní listinou synovi Karla Boučka Stanislavovi (SINE NOMINE 8).

5. Pod správou Růženy Břečkové („Křemencové lomy v Berouně Hýbl & Bouček nyní podnájem R. L. Břečka“)

Hledání nového nájemce podpachtu komplikovala městské radě Boučkova stížnost na podjatost okresního soudce Jaroslava Pacovského ve věci vedení jeho exekučního řízení. Stížnost směřující k průtahům soudního procesu ohrožovala uzavření nových smluv s jedinými odběrateli pachtovaných lomů a to Ředitelstvím státních drah v Praze a v Plzni. Jelikož věřitelé nepodali jiné návrhy na vedení exekučního řízení (např. opětovné zavedení funkce vnuceného správce), musela berounská obec opět přistoupit k veřejné dražbě podpachtu. První dražbu ohlášenou na 10. února 1912 Karel Bouček zmařil. V dalším termínu vydražila práva k lomům Růžena Břečková, choť správce velkostatku Studňoves u Slaného, která je získala na dobu od 23. března 1908 až do skončení platnosti Boučkovy pachtovní smlouvy 30. června 1920 (SINE NOMINE 8). Oficiálně se ujala správy lomů 1. dubna 1908 („Křemencové lomy v Berouně Hýbl & Bouček“ nyní podnájem R. L. Břečka). Od spořitelny koupila inventář lomu, vybavení kancelář a dříve pronajímané pozemky (SINE NOMINE 16). Nová správkyňe čelila v průběhu 12leté správy vydraženého podpachtu podobně jako pardubická spořitelna řadě Boučkových stížností a soudním žalobám, které se vesměs týkaly stejných záležitostí jako v prvním případě (SINE NOMINE 8).

6. Po skončení pachtu obecních lomů

Po skončení pachtu firmy „Křemencové lomy v Berouně Hýbl & Bouček“ provozovala berounská obec křemencové lomy ve vlastní režii, kvůli nedostatku zakázek musela lámání v lomu dokonce načas zastavit. Nicméně mezi ní a Karlem Boučkem se tentokrát oprávněně rozhořel soudní spor o poplatek za využívání vlečné koleje do lomu. Berounský okresní soud rozhodl v neprospěch berounské obecní rady. Ta ale celou záležitost neřešila dostatečně rychle, a proto kauza plynule přešla ve vyhlášení exekuce majetku berounské obce, k níž nakonec nedošlo, protože dlužnou částku uhradila. Krátce nato zastavila obec provoz na vlečné koleji kvůli jejímu špatnému stavu, přestala platit vysouzený poplatek a požádala Karla Boučka o nápravu (SINE NOMINE 8).

V průběhu této kauzy projevil zájem o obecní lomy Ředitelství československých státních drah. V této souvislosti si berounská obec nechala vyhotovit shodou okolností od Josefa Hýbla posudek: *Lom: Do tohoto lomu odbočuje v km 3,8 berounsko-rakovnické státní dráhy tzv. odbočná neboli průmyslová kolej. Ta je na pozemku čs. drah. Podél této koleje je zřízena zděná rampa ... nad touto rampou je vystaveno drtící zařízení k mačkání neboli drcení šterků, jenž se sestává: 1) z budovy pro drcení šterku se dvěma starými drtiči s příslušnou transmisí. 2) Strojírny, tj. parní lokomobily (systém Wolf) o výkonu 15 koňských sil. 3) vozíky a inventární věci. Nad rampou se nachází nepatrné nádvoří tohoto lomu neúčelně zařízené. Nad lomo- vým nádvořím jest ve směru jihovýchodním na severozápad založena značně stoupající skalní stěna zakotvená a opřená do polovice svahu břidlicového sousedícího pozemku. Z bezpečnostních důvodů již lámání kamene v plešiveckém lomu nedoporučil, naopak navrhol zvážit lámání břidlic na sousedním pozemku. Když se o Hýblově angažování dozvěděl Karel Bouček, napsal městské radě dopis, jehož poslední věta vystihuje vztahy mezi oběma bývalými společníky nejlépe: *Zdůrazňuji, že býv. společník můj Jos. Hýbl se rozhodne za znalce nehodí ano nic nerozumí ... varuji.* K uzavření pachtovní smlouvy mezi berounskou obcí a ředitelstvím nakonec kvůli po-*

tíží s prodejem vlečky a dalším překážkám kladeným ze strany Karla Boučka nedošlo. Jeho jednání patrně stálo i za výpovědí ředitelství z vlečkového poměru (SINE NOMINE 8).

Ke konečnému řešení majetkoprávních záležitostí souvisejících s pachtem došlo mezi berounskou obcí a Karlem Boučkem 25. ledna 1922, kdy se vzdal přednostního práva na pronájem obecních lomů, i veškerých budov a staveb v areálu, a to za celkovou částku 24 000 K. Berounská obec se tak konečně mohla poohlížet po novém pronajímateli lomů, kterým se nakonec stala firma „Volf a Vítkovský, křemencové lomy a drtírny v Berouně“ (SINE NOMINE 8, 9).

Karel Bouček se ještě rozhodl o celé záležitosti informovat berounskou veřejnost, a to prostřednictvím dvou článků uveřejněných v *Hlasech od Berounky* v srpnu a listopadu roku 1922. Ze svého podnikatelského neúspěchu jednoznačně vinil pardubickou městskou spořitelnu, která podle něj provedla špatnou sanaci podniku. Na její jednání si stěžoval u všech možných státních úřadů i profesních organizací, dokonce napsal i dopis ministru vnitra (SINE NOMINE 19, 20).

7. Epilog

V roce 1925 prováděla Obchodní a živnostenská komora v Praze šetření ve věci existence firmy „Křemencové lomy v Berouně Hýbl & Bouček“. Z moci úřední i se souhlasem majitele společnosti Karla Boučka podala ke Krajskému obchodnímu soudu v Praze žádost o výmaz společnosti z obchodního rejstříku, který byl proveden 2. června 1925 (SINE NOMINE 1).

Tímto úředním aktem se navždy uzavřel pohnutý osud firmy, o jejíž existenci nemají berounští většinou ani ponětí a přitom ještě donedávna kráčeli na náměstí po dlažebních kostkách, které městu dodávala právě ona. V lokalitách na Plešivci a Na Veselém pokračovalo lámání a zpracování kamene pod novými pronajímateli ještě dalších 30 let. K definitivnímu uzavření lomů došlo v 50. letech minulého století.

Literatura:

- GARKISCH M., TOŠNEROVÁ M., TOPINKA J., autorská spolupráce na druhé části JANKOVEC J. (2006): *Historie a současnost podnikání na Berounsku a Hořovicku*. – Městské knihy: 1–207. Žehušice
- MĚSTSKÁ SPOŘITELNA V PARDUBICÍCH (1936): *Padesát let Městské spořitelny v Pardubicích (1886–1936)*. – Nákladem Městské spořitelny v Pardubicích: 1–183. Pardubice.
- TOŠNEROVÁ M. (Ed.), autoři BENKOVÁ I., GARKISCH M., TOPINKA J., TOŠNEROVÁ M. (2008): *Beroun*. – Nakladatelství Lidové noviny: 1–424. Praha.
- TOŠNEROVÁ M. (2000): *Beraun – Im Sog fortschreitender Modernisierung*. – In: Kleinstadt-Bürgertum in der Habsburgermonarchie 1862–1914 v edici Bürgertum in der Habsburgermonarchie IV.: 137–170. Wien
- VACHTL J. (1949): *Soupis lomů ČSR, číslo 31, Okres Beroun*. – Čs. svaz pro výzkum a zkoušení důležitých látek a konstrukcí v Praze spolu se Státním geologickým ústavem ČSR: 1–102. Praha.

Archivní položky, které postrádají jednoznačně určitého autora, jsou citovány jako SINE NOMINE s pořadovým číslem:

- SINE NOMINE (1) Státní oblastní archiv Praha (SOA), Krajský obchodní soud, Hýbl a Bouček, Jd XII/321, č. kt. 579.
- SINE NOMINE (2) Státní okresní archiv Beroun (SOkA), Okresní soud Beroun I. (OSB), E–Věci exekuční, inv. č. 482, č. kt. 417.
- SINE NOMINE (3) SOkA Beroun I., (OSB), Rejstřík E 1907, inv. č. 4. 135, rejstřík 36.

- SINE NOMINE (4) SOkA Beroun I., (OSB), Rejstřík E 1908, inv. č. 136, rejstřík 37.
- SINE NOMINE (5) SOkA Beroun, Sčítání lidu 1921, Soudní okresy Beroun a Hořovice, Beroun I. – centrum (čp. 136–212), č. kt. 3;
- SINE NOMINE (6) SOkA Beroun, Sčítání lidu 1921, Soudní okresy Beroun a Hořovice, Beroun II. – město (čp. 1–90), č. kt. 4.
- SINE NOMINE (7) SOkA Beroun, Policejní přihlášky I., II.
- SINE NOMINE (8) SOkA Beroun, (AMB), Obecní lomy, 1907–1954, č. kt. 516.
- SINE NOMINE (9) SOkA Beroun, (AMB) Protokoly revizní komise pro lámání kamene, 1922–1924, kn. 430.
- SINE NOMINE (10) SOkA Beroun, (AMB), Protokoly o schůzích měst. zastupitelstva 1894–1900, inv. č. 333.
- SINE NOMINE (11) SOkA Beroun, (AMB), Protokoly o schůzích měst. zastupitelstva 1894–1900, inv. č. 334.
- SINE NOMINE (12) SOkA Beroun, Úvěrní ústav Beroun, nezpracováno.
- SINE NOMINE (13) SOkA Beroun, Archiv obce Loděnice, Zápisy ze schůzí obecního zastupitelstva 1896–1905, inv. č. 2. Pozemkový majetek firmy v Loděnicích dle pozemkových knih: kat. č. 837/1 pastva, 837/3 pastva, 841 role, 842 les, 846 pastva, 940 les, 281 les, 281 role, 813 les, 835/1 pastva, 836/1-3 pastva, 261/2 zahrada, 268/2 role, 264 role, 262 role, 853/2 pastva, 279/1 zahrada, 280/1 zahrada, 280/2, 5 role, 280/9 role, 995 role, 999 les, 1001 role, 1005 les, 1007/1-2 role, 848 les, 984/1, 986-987 role.
- SINE NOMINE (14) Státní okresní archiv Pardubice (SOkA), Městská spořitelna Pardubice, Protokoly schůzí ředit. 1902–1906, kn. 6.
- SINE NOMINE (15) SOkA Pardubice, Městská spořitelna Pardubice, Protokoly schůzí ředit. 1906–1909, kn. 8.
- SINE NOMINE (16) SOkA Pardubice, Městská spořitelna Pardubice, Protokoly schůzí ředit. 1909–1912, kn. 9.
- SINE NOMINE (17) SOkA, Městská spořitelna Pardubice, Protokoly schůzí ředit. 12. 3. 1912–6. 10. 1914, kn. 10.
- SINE NOMINE (18) Z tajů peněžních ústavů, Samostatné Směry, Ročník IX./číslo 29, 1909, příloha.
- SINE NOMINE (19) Hlasy od Berounky, Ročník XXV., č. 2, s. 3, 1922.
- SINE NOMINE (20) Hlasy od Berounky, Ročník XXV., č. 11, s. 3, 1922.